Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Department van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjhabela: Lefapha la Thuto

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITI YA 12

LOETSE 2026

SESOTHO PUO YA LAPENG P2
TATAISO YA HO TSHWAYA

MATSHWAO: 80

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 13

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

TATAISO YA HO TSHWAYA:

- Ha mohlahlobuwa a arabile dipotso tse ngata ho feta palo e behilweng, tshwaya feela karabo ya pele **(Mohlahlobuwa ha a lokela ho araba potso e telele le dipotso tse kgutshwane mofuteng o le mong wa sengolwa).**
- Haeba a arabile dipotso ka bone ba tsona dithothokisong tseo a ithutileng tsona KAROLONG YA A, (dithothokiso tseo a di rutilweng) tshwaya feela dipotso tse pedi.
- Haeba a arabile dipotso tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse kgutshwane kapa a arabile tse pedi tsa mofuta wa dipotso tse telele KAROLONG YA B le ya C, tshwaya karabo ya pele, mme o tlohele ya bobedi. Athe ha a arabile dipotso ka bone ba tsona, tshwaya karabo ya pele ho karolo e nngwe le e nngwe ha feela a arabile e le nngwe ya dipotso tse kgutshwane le e le nngwe ya dipotso tse telele.
- Ha mohlahlobuwa a nehelane ka dikarabo tse pedi, ya pele e fosahetse, mme ya bobedi yona e nepahetse, tshwaya karabo ya pele, mme o tlohele e e latelang.
- Ha dikarabo di nomorilwe di fosahetse, tshwaya ho ya ka tataiso ya ho tshwaya.
- Haeba mopeleto o fosahetse hoo o thunthetsang moelelo, fosisa karabo e jwalo.
- Haeba mopeleto o fosahetseng o sa thunthetse moelelo, tshwaya karabo eo e nepahetse.

Potso tse telele:

- Ha bolelele ba moqoqo bo le ka tlase ho palo ya mantswe e behilweng (kgutshwane), se behe kotlo hobane mohlahlobuwa o se a ntse a ipehile ka mosing. Haeba moqoqo o le molelele haholo, tshwaya ho ya ka seo mohlahlobuwa a se ngotseng. **Sebedisa ruburiki ya ho lekanyetsa e leqepheng la 3 le leqepheng la 8 ho lekanyetsa moqoqo wa mohlahlobuwa.**

Dipotso tse kgutshwane:

- Haeba mohlahlobuwa a sa sebedisa matshwao a di-a bulwa le di-a kwalwa moo a lokelang ho qotsa, se behe kotlo.
- Bakeng sa dipotso tse bulehileng, se ka aba matshwao bakeng sa E/TJHE kapa KE A DUMELA/KE A HANA. Lebaka/Tshebediso ke yona e lokelang ho abelwa matshwao.
- Ha ho matshwao a jwang bakeng sa NNETE/MAFOSI kapa NTLHA/MOHOPOLO. Lebaka/Tshehetso ke yona e lokelang ho abelwa matshwao.

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA THOTHOKISO—SESOTHO PUO YA LAPENG

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE Kutlwisiso ya potso, botebo ba tshekatsheko ya taba (sehlooho), kutlwahalo le nnetefatso (tiisetso) ya dintlha ho tswa thothokisong/temeng **MATSHWAO A 6**	**5–6**	**4**	**3**	**2**	**0–1**
	- O bontsha kutlwisiso e tebileng ya se botswang - O hlahisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahlwa; di tshehetswa ho tswa thothokisong. - Kutlwisiso ke e babatsehang ya mofuta wa sengolwa le thothokiso.	- O bontsha kutlwisiso, mme o hlalosa se botswang ka tshwanelo. - O hlahisitse dintlha tse anelang ka tsela e kgotsofatsang. - O hlahisitse dintlha tse utlwahalang, empa ha se tsohle tse tiisitsweng kamoo ho lokelang. - O utlwisisa mofuta wa sengolwa le thothokiso.	- O bontsha kutlwisiso e mahareng ya se botswang. - O hlahisitse dintlha tse seng kae ho tshehetsa sehlooho. - Tse ding tsa dintlha tse hlahisitsweng ho tshehetsa sehlooho di ntle. - Tse ding tsa dintlha di tsheheditswe, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle. - Kutlwisiso ya motheo feela ya mofuta wa sengolwa le thothokiso.	- O bontsha kutlwisiso e sa kgotsofatseng ya se botswang. - Ho batla ho se dintlha tse hlahisitsweng ho tshehetsa sehlooho. - Kutlwisiso ya mofuta wa sengolwa le thothokiso ke e haellang.	- Ha a bontshe kutlwisiso ya letho ya se botswang. - Dintlha tse tshehetsang ha di hlahiswe ho tswa thothokisong. - Mohlahlobuwa ha a utlwisisi hantle mofuta wa sengolwa le thothokiso.
SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO. Sebopeho, sa nehelano le tlhophiso ya mehopolo. Tshebediso ya puo, sehalo le setaele tse sebediswang. **MATSHWAO A 4**	**4**	**3**	**2**	**1**	**0–1**
	- Sebopeho se hlahisitswe ka tsela e momahaneng. - Dintlha di utullotswe hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala. - O batla o hloka diphoso tsa puo, mopeleto le tsa matshwao a puo/a ho bala.	- Sebopeho ke se hlakileng, mme dintlha di hlahisitswe ka tsela e hlalohanyehang, - Tlhahiso ya mehopolo ke e utlwisisehang. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele di nepahetse.	- O hlahisitse bopaki bo seng bokae ba sebopeho. - Tlhahiso ya mehopolo e a haella, ha e hlalohanyehe, mme ha e na momahano. - Diphoso tsa tshebediso ya puo ha se tse kaalo, mme sehalo le setaele ha se tse loketseng.	- Sebopeho se bonahala se radilwe ka tsela e fosahetseng. - Mehopolo ha e hlahiswe ka tsela e hlalohanyehang. - Sehalo le setaele ha se tse loketseng.	- Moqoqo o bopehile ka tsela e fokolang. - Ho na le diphoso tse tshabehang tsa tshebediso ya puo le setaele se fosahetseng

ELA HLOKO: Ha karabo ya mohlahlobuwa e tswile lekoteng a sa bua ka Dikahare hohang, feela a ngotse moqoqo wa boiqapelo motshwai a mo abale 0 bakeng sa dikahare le tshebediso ya puo.

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

POTSO YA 1

TONAKGOLO TSIAME KENNETH MOPELI: MM Makapa

TATAISO HO BATSHWAI

Motshwai a bale nehelano ya mohlahlobuwa e lokelang ho hlahiswa sebopehong sa moqoqo. Sena se bolela hore nehelano e ralwa ka tsela ya hore ho be le selelekela, mmele o bopilweng ka diratswana le qetelo. Moqoqo o tlameha ho hlahiswa ka tsela e supang kgokahano le momahano ya dintlha, dipolelo le diratswana.

Motshwai a shebe makgetha ana a mabedi a latelang ha a tshwaya moqoqo ona: *Dikahare le Sebopeho le Tshebediso ya puo.*

Dikahare

- Nehelano e hlahiswa sebopehong sa moqoqo, mme sena se bolela hore nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be teng selelekela, mmele o bopilweng ka diratswana le qetelo.
- Dikahare di bontshe kutlwisiso ya potso; botebo ba tshekatseko ya ditaba, kutlwahalo le nnetefatso (tiisetso) ya ditaba ka mabaka a itshetlehileng thothokisong.
- Dikahare di hlahiswe ka tsela e momahaneng, mme motshwai a tadime dintlha tsa mohlahlobuwa hore di ke ke tsa behwa ka tatellano e hlahellang mona. Ho be le kgokahano le momahano ya dintlha le diratswana.

Sebopeho le Tshebediso ya Puo

- Mohlahlobuwa a nehelane ka karabo ya hae e sebopehong diratswana tse momahaneng, mme ho be le kgokahano le momahano ya dipolelo le diratswana kamoo ho hlokehang.
- Puo, setaele le sehalo di sebediswe ka nepo temeng.

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

Karabo e ka lebellwang

Selelekela

Mohlahlobua a ka lelekela ka ho hlalosa maelana kapa a ka hlalosa hore Tonakgolo Kenneth Mopeli ke mang / moetapele ke motho ya jwang setjhabeng. Moqoqong ona ke oo ho ona mongodi a sekasekang dikahare tsa ona mme a bontsha ntlhakemo ya hae e be o leka ho susumetsa mmadi hore a dumellane le yena.

Seratswana ka seng se be le mohopolo wa sehlooho o hodiswang ke ntlhakemo. A hokele ditaba tsa seratswana le tsa se se latelang ho tlisa momahano. Mohopolo wa sehlooho o hodiswe ka dintlha, mme o ntshetswe pele ka ho nnetefatsa/tiisa ka mehlala e tswang thothokisong ho totobatsa ntlhakemo ya hae. Moqoqo e se ka ya e ba lethathamo la diketsahalo feela tse tswang ka thothokisong.

Thothokiso ena e tletse maelana a hlahisang seriti le lerato la naha boetapeleng. Ke ona a fang mmadi setshwantsho se hlakileng hore moetapele o lokela ho iponahatsa jwang. Ke dumellana ka botlalo le mohopolo wa hore tshebediso ya maelana thothokisong ke sesebediswa se matla se totobatsang bokgoni le semelo sa moetaepele. Maelana ha se mantswe feela, empa ke mohlodi wa bohlale o akaretsang nako le boitemohelo ba setjhaba.

Dikahare

- Molathothokisong wa 2 sethothokisi se sebediste maelana ana ‘bopa Qwaqwa e be Seilatsatsi’. Mona sethotkisi se bontsha ha Kenneth a ka ba le bona bokgoni ba ho fetola boemo ba Qwaqwa hore e be bo kgahlisabg le bo nang le seriti.
- Molathothokisong wa 5 ho sebedisitswe maelana ana ‘lwana ya sedula-matswapong, e le ho totobatsa hore moetapele o lokela ho dula a fadimehile tshireletsong ya naha. Le bophelong moetapele o lokela ho ba malala a laotswe ho ka tshireletsa setjhaba sa hae a se emele hore sera se be haufi.
- Molathothokisong wa 6 ho fumaneha maelana ana 'hlahisa mmala o ka mpeng’ e le ho totobatsa hore moetapele o lokela ho tshepahala a hlahise maikutlo a hae ho se letho la le patang. Le bophelong ba nnete botshepehi le ho beha tsohle pepeneneng di etsa hore batho ba o hlomphe.
- Molathothokisong wa 9 sethothokisi se sebedisitse maelana ‘kopano ke matla’ moetaepele o kgothalletswa ho bontsha Dikwena le Batlokwa hore ho sebetsa ha mmoho ho fana ka matla. Sena se bontsha hore bokgoni ba hae bo itshetlehile hodima ho tlosa dikarohano le ho aha naha e le nngwe e tiileng. Le bophelong moetaepele ofe kapa ofe ya atlehileng ke ya kgonang ho kopanya batho ba merabe kapa mehopolo e fapaneng ho fihlella sepheo se le seng.
- Molathothokisong wa 14 sethothokisi se sebedisitse malelana ana a ‘lesika la tholo le sa kgaoheng" a totobatsa ho tiisetsa le botsitso. Sena se bontsha hore moetaepele enwa o na le motheo o tiileng, ha a fetolehe ha bonolo ke diphephetso, mme o na le mamello e hlokahalang ho tsamaisa naha. Le bophelong boetaepele bo hloka motho ya tiileng, ya ke keng a tlohela setjhaba ha dintho di ba thata.
- Sethothokisi se sebedisitse maelana ana ‘papadi ya lerumo le thebe’ molathothokisong wa 16 ho bontsha hore boetapele bo hloka bokgoni ba ho lwanela le ho sireletsa setjhaba. Sena se supa hore moetaepele o lokela ho ba sedi ka ho lwanela ditokelo tsa setjhaba sa hae. O lokela ho ba mohale ya tsebang nako ya ho lwana le nako ya ho sireletsa. Le hore le ha ho na le ntwa kapa mathata, sepheo se seholo ke ho fihlella kgotso. Le bophelong ba nnete bokgoni ba moetapele bo lekanngwa ka matla a hae a ho kgutlisetsa kgotso le botsitso setjhabang.

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

Phethelo

Ka hona, tshebediso ya maelana thothokisong ena ha se mokgabisopuo feela, empa ke mokgwa wa ho tiisa hore Tonakgolo Tsiame Kenneth Mopedi o na le matla a ho aha, o sebete ebile o na le ponelo-pele. Maelana ana a mo phahamisa maemong a motho feela, a mo beha maemong a mohale ya nang le bokgoni ba ho fetola Qwaqwa hore e be "Seilatsatsi." **[10]**

POTSO YA 2: THUTO – JM Nkutha

2.1 Ke ho tlamahanya melathothokiso eo ka sepheo sa ho totobatsa hore thuto e labalabelwa ke bohle. ✓✓ (2)

2.2 Bophelong lere ke seikokotlelo ho motho ya nang le bothata ha a tsamaya, le amana le thuto ka tsela ya hore thuto e fa motho tshehetso le botsitso hore a kgone ho ikemela bophelong. ✓✓ (2)

2.3 Phapharetsa. ✓ Batho ba nyoretsweng thuto ba leka matsapa ohle ba tshwara mona le mane /ho tshwara kwana le kwana hore ba tswelelle. ✓ (2)

2.4 Marena le bafo/Barui le mafutsana ✓ Ke mefuta e fapaneng ka bokgoni empa ka bobedi e rata thuto ka ho tshwana. ✓ (2)

2.5 'Tsela e moqasa ke e nyolosetsang' ke tsela e bang ha e tsamaehe ha bonolo ka lebaka la moepa ka hoo e nyolohea ha thata mme e amana le thuto ka mokgwa wa hore le leetong la thuto ho ntse ho le thata ho tletse diphephetso tse ngata. ✓✓ (2)

[10]

POTSO YA 3: KE TLA O ROMELLA DIPALESA - KPD MAPHALLA

3.1 Moelelo ke wa hore ha se ka matsatsi ohle sethothokisi se fang moratuwa wa sona mpho e ikgethileng ya dipalesa hle. ✓✓ (2)

3.2 Ke maikutlo a lerato le matla/ boikemisetso bo tebileng ka ha mmala o mofubedu o tswalana le mofuthu le lerato le tukang. ✓✓ (2)

3.3 E totobatsa ntlha ya hore bafu ha ba sa kgona ho utlwa, ho bona, kapa ho ananela lerato le bontshwang ka dipalesa. ✓✓ (2)

3.4 Lehlaso ✓ (1)

3.5 Molaetsa ke hore re lokela ho bontsha batho lerato le kananelo ba sa phela, hobane ha ba se ba kene lebitleng, dimpho le dipalesa ha di sa na molemo ho bona. ✓✓✓ (3)

[10]

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

POTSO YA 4: KGOPOLO E A LLISA –TM Lethota

4.1 Ke ho tlamahanya melathothokiso eo e mmedi ✓✓ (2)

4.2 Ke maikutlo a bohloko a bophelo bo thata bo neng bo phelwa ke batho ba dulang mapolasing bo neng bo ba thefula maikutlo. ✓✓ (2)

4.3 Ke sa ho lekanya moelelo o tlileng pele ho kgefutsohare le o e latelang. ✓✓ (2)

4.4 Ke moelelo wa ho toboketsa hore sethothokisi se hopola batho ba neng ba sebetsa mapolasing ka thata, empa ba lefuwa meputso e menyane. ✓✓ (2)

4.5 Molaetsa o fetiswang ke wa hore diketsahalo tse sotlang tse bileng di hlokang toka maphelong a batho ha di lebalehe hohang bathong bao ba hlekefeditsweng. ✓✓ (2)

[10]

POTSO YA 5: FATSHENG LENA – P M Ramathe

5.1 Ke mantswe 'le a nyonyeha.' ✓ bohlokwa ba ona ke ho hokela melathothokiso ya 1 le 2. ✓ (2)

5.2 O bolela hore le batho ba baholo ba kene ka setotswana diketsong tse etswang ke bana, ebile ha ho phapano pakeng tsa bana le batho ba baholo. ✓✓ (2)

5.3 Mabitsomararane a thusa ho fokotsa bolelele ba molathothokiso/ho potlakisa morethetho wa molathothokiso. ✓✓
[Tshwaya tshehetso e le nngwe feela.] (2)

5.4 Ke ho kgina morethetho wa molathothokiso/ ho fokotsa bolelele ba molathothokiso/ ho lekanya mohopolo o tlileng pele le o tlang ka morao. ✓✓ (2)

5.5 Sethothokisi se swabiswa ke diketso tse etsahalang mehleng ena, moo ho se nang kgalemo, motho ohle o iketsetsa boithatelo. ✓✓ (2)

[10]

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

KAROLO YA B LE C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA: PADI/SENGOLWA SA BOHOLOHOLO LE TSHWANTSHISO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
	12–15	**9–11**	**6–8**	**4–5**	**0–3**
DIKAHARE Kutlwisiso ya potso, botebo ba tshekatsheko ya taba (sehlooho), kutlwahalo le nnetefatso (tiisetso) ya di ntlha ka mabaka ho tswa sengolweng.	- Karabelo e hlahisitswe ka tsela e babatsehang: 14–15. - Karabelo e hlahisitswe ka bokgabane: 12–13. - Sehlooho se manollotswe ka botebo - O hlahisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahlwa tse tshehetswang ho tswa sengolweng - O bontsha kutlwisiso e babatsehang ya sengolwa.	- O bontsha kutlwisiso, mme o manollotse sehlooho ka bokgoni - O hlahisitse karabelo e batlang e anela - Tse ding tsa dintlha ke tse utlwahalang, empa ha se tsohle tse tlisitsweng kamoo ho lokelang. - Bopaki ba kutlwisiso ya mofuta ona wa sengolwa bo a bonahala.	- Kutlwisiso ke e mahareng ya sehlooho; ha se dintlha tsohle tse utullotsweng ka botlalo. - Tse ding tsa dintlha di tshehetsa sehlooho. - Dintlha tse ding di tsheheditswe, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle. - O bontsha kutlwisiso e ka mmoho ya mofuta ona wa sengolwa.	- Kutlwisiso ke e haellang ya sehlooho; boholo ba dintlha ha di a utullwa ka botlalo. - Ke dintlha tse fokolang feela tse tshehetsang sehlooho. - O hlahisitse dintlha tse seng kae tse tsamaelanang le sehlooho. - O bontsha kutlwisiso e fokolang ya mofuta ona wa sengolwa.	- O bontsha kutlwisiso e fokolang ya sehlooho. - Boiteko bo fokolang ba ho araba potso. - Dintlha ha se tse kgodisang. - Mohlahlobuwa ha a utlwisisi hantle mofuta ona wa sengolwa.
	8–10	**6–7**	**4–5**	**2–3**	**0–1**
SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO Sebopeho, tlhophiso ya mehopolo le nehelano e nang le neeletsano e momahaneng e lebisang tlhalohanyong ya sehlooho mmoho le puo, setaele le sehalo tse sebedisitsweng temeng. **MATSHWAO A 10**	- Sebopeho se momahaneng - Selelekela le qetelo di a babatseha - Dintlha di utullotswe hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala	- Sebopeho ke se hlakileng, mme dintlha di hlahisitswe ka tsela e hlalohanyehang - Selelekela le qetelo mmoho le diratswana tse ding di hlahisitswe ka tsela e momahaneng. - Dintlha di hlahisitswe ka tsela e hlalohanyehang. - Puo, sehalo le setaele boholo di nepahetse.	- O hlahisitse bopaki bo itseng ba sebopeho. - Tlhalohanyo le momahano di teng le ha di kgera. - Ho na le moo tshebediso ya puo e fosahetseng ha sehalo le setaele tsona di batla di loketse. - Tlhahiso ya mehopolo e a haella, ha e hlalohanyehe, mme ha e na momahano - Popo ya diratswana e batla e nepahetse.	- Sebopeho se bonahala se radilwe ka tsela e fosahetseng. - Mehopolo ha e hlahiswe ka tsela e hlalohanyehang. - Diphoso tsa tshebediso ya puo di totobetse. - Sehalo le setaele ha di a lokela mosebetsi - Popo ya diratswana e fosahetse.	- Kgaello ya ho rala sebopeho ka tshwanelo e sitisa phallo ya mehopolo. - Tshebediso ya puo le ya setaele tse fosahetseng di hlahisitse tema e fokolang haholo. - Popo ya diratswana e fosahetse.
MATSHWAO	**20—25**	**15—19**	**10—14**	**5—5**	**0—4**

ELA HLOKO: Ha karabo ya mohlahlobuwa e tswile lekoteng, motshwai a mo abele matshwao a dikahare le tshebediso ya puo ya kgato ya pele feela.

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare Sebopeho le tshebediso ya puo	15 10	Dik. = STP =
Matshwao ohle	**25**	

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

KAROLO YA B: PADI

POTSO YA 6: TUTUDU HA E PATWE :

Selelekela
Kaha moqoqo ona o lokela ho hlahisa lehlakore le le leng la kgang, mohlahlobuwa a ka lelekela ka polelo kapa potso e tsosang thahasello le ho hlalosa motho ya lefufa ya tletseng lehloyo hore ke ya jwang. Selelekela se fe moqoqo tsepamo le motjha oo o lokelang ho o nka ha a hlalosa motho ya lefufa ya tletseng lehloyo. Se ka boela sa fana ka mehlalanyana ya diketsahalo tse bontshang boitshwaro ba motho ya lefufa ya tletseng lehloyo. Se boele se bontshe kutlwisiso e phethahetseng ya sehlooho, se nto hlahisa ntlhakemo ya mohlahlobuwa.

Karabo e ka lebellwang
Moqoqong wa kgang, mohlahlobuwa a ka dumellana kapa a hanane le mohopolo ka dintlha tse tshehetsang sehlooho. O na le mohopolo o itseng kapa ntlhakemo e itseng, mme o hlahisa le ho ntshetsa pele lehlakore leo la hae; o tshehetsa le ho sireletsa ntlhakemo ya hae.

Seratswana ka seng se be le mohopolo wa sehlooho o hodisang ntlhakemo, e se ke ya eba lethathamo la diketsahalo feela tse hlahang ka bukeng kapa diketsahalo tseo re kopanang le tsona bophelong ba nnete di sa lohellwa diketsahalong tsa buka. A ntshetse pele moqoqo ka ho bontsha ka mehlala e tswang bukeng ho totobatsa ntlhakemo ya hae. A boele a bontshe kamano ya diketsahalo tse totobatsang ha batho ba botswa ba e ba le lefufa le tsamayang le lehloyo ha ba bona batho ba bang ba itshebeletsa ka boikitlaetso le botshepehi.

Phethelo
Phethelo ya hae e lokela ho tlamahanya kgang ya hae ka ho phethahala.
[**Motshwai a badisise nehelano ya mohlahlobuwa, mme a mo abele matshwao ho ya kamoo a ikamahantseng le sehlooho kateng]** **[25]**

POTSO YA 7: TUTUDU HA E PATWE – T Letshaba

7.1 Ba ile ba fumana sekolo sa Sedibeng se hlwekile/ ho kgutsitse diphaposing, mme baithuti ba rutwa. ✓✓
[**Tshwaya tshehetso e le nngwe feela.]** (2)

7.2 Ke sehalo sa thabo/nyakallo. ✓ hobane Lefapha la thuto kgetlong lena le fihlile ho le teng diphetoho tse ntjha sekolong, tse kang bohlweki le hore dithuto di tswela pele. ✓ (2)

7.3 Ke ho ba kwalla heke hong le baithuti ha ba le morao nakong/ ho letsa tshepe ka nako e be jwale ba tlameha ho matha ha mmoho le bana ba sekolo/ ho ruta letsatsi la pele dikolo di butswe eka hoja bona ha se matitjhere. ✓✓
[Tshwaya tshehetso e le nngwe feela.] (2)

7.4 Ke Tutudu. O tsotella bokamoso ba baithuti ka ho ba ruta ka botshepehi, le ho laola boitshwaro ba baithuti ha Tselapedi yena a se na taba le taolo ya sekolo. ✓✓ (2)

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

7.5 Ke ketso ya hore a rekele baithuti jwala/ ho kenya baithuti moya o ditshila ho ka futuhela mosebetsimmoho le yena. ✓✓
[Tshwaya tshehetso e le nngwe feela.] (2)

7.6 Ke hobane Tutudu o ile a kgahla Dikgapane mane kerekeng nakong eo a bintshang, sena se entse hore a mmone a se na molato a sa lokelwa ke ho lelekwa ✓✓ (2)

7.7 Se bile le seabo ka mokgwa wa hore Thebe o bile le lehloyo ho Tutudu ka ha o ile a tjheha maraba a mangata a akgang ho sebedisa bana ba sekolo, ho sebedisa Ntefeleng hore a kene diphateng tsa Tutudu ka lenyele ka sepheo ho tejelwe Tutudu sekolong sa Sedibeng. ✓✓
[**Ananela maraba a Thebe kgahlanong le Tutudu.]** (2)

7.8 Thebe o ne a batla hore bamemuwa ba se ke ba hanyetsana le yena etswe batho ha ba tauwe ba dumela sohle. ✓✓ (2)

7.9 Tharahanong. ✓ (1)

7.10 Mophetwa ya tjhitja ✓ Dikgapane o ne a le mmomoring wa ho tebela Tutudu empa ka mora hore a kgahlwe ke Tutudu o ile a fetoha motshehetsi wa hae. ✓ (2)

7.11 Ke ho re bontsha hore batho ba dikgwebo haholo ba ditamene ba thabela ho fumana tjhelete ha ba na taba le bokamoso ba batjha bo senyehang ke jwala. ✓✓ (2)

7.12 Motsepe o dumellana le Thebe hore Tututdu a lelekwe hanghang Sedibeng, o ne a tlamehile ho buisana le ditho tse ding tsa tsamaiso ya sekolo ba utlwe lehakore la Tutudu pele a tshehetsa mohwanto wa baithuti. ✓✓ (2)

7.13 Tshenyo e bakilweng ke boThabang ntlong ya Tutudu e etsa babadi ba ikutlwe ba tshabela bophelo ba hae hobane ba nahana hore ha ba ka mo fumana ba tla mmolaya. ✓✓ (2)
[25]

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

POTSO YA 8: LEJWE LA KGOPISO – T Letshaba

Selelekela
Kaha moqoqo ona o lokela ho hlahisa lehlakore le le leng la kgang, mohlahlobuwa a ka lelekela ka polelo kapa potso e tsosang thahasello le ho hlalosa boteng le bosiyo ba tjhelete hore ke eng. Selelekela se fe moqoqo tsepamo le motjha oo o lokelang ho o nka ha a hlalosa boteng kapa bosiyo ba tjhelete. Se ka boela sa fana ka mehlalanyana ya diketsahalo tse bontshang boitshwaro bo fetolwang ke boteng kapa bosiyo ba tjhelete. Se boele se bontshe kutlwisiso e phethahetseng ya sehlooho, se nto hlahisa ntlhakemo ya mohlahlobuwa.

Karabo e ka lebellwang
Moqoqong ona mongodi o na le mohopolo o itseng kapa ntlhakemo e itseng eo a batlang ho e hlalosa. O lokela ho hlalosa le ho ntshetsa ditaba tsa hae pele ka ho supa diketsahalo tse tshwantshisong tse tshehetsang sena.

Seratswana ka seng se be le mohopolo wa sehlooho o hodisang ntlhakemo. A hokele ditaba tsa seratswana le tsa se latelang ho tiisa momahano. Mohopolo wa sehlooho o hodiswe ka dintlha e se ke ya eba lethathamo la diketsahalo feela tse hlahang ka bukeng kapa diketsahalo tseo re kopanang le tsona bophelong ba nnete di sa lohellwa diketsahalong tsa buka. A ntshetse pele moqoqo ka ho bontsha ka mehlala e tswang bukeng ho totobatsa ntlhakemo ya hae. A boele a bontshe kamano ya diketsahalo le bophelo ka kakaretso mabapi le sehlooho.

Phethelo
Phethelo ya hae e lokela ho tlamahanya kgang ya hae ka ho phethahala ka ho boeletsa ntlhakemo le kakaretso ya mabaka ao a fanang ka ona. A fane ka kgothalletso/tshisinyo kakanyo/tharollo ka ho phethahala.

[Motshwai a badisise nehelano ya mohlahlobuwa, mme a mo abele matshwao ho ya kamoo a ikamahantseng le sehlooho] **[25]**

POTSO YA 9: LEJWE LA KGOPISO - T Letshaba

9.1 Ke ho tseba hore Tsietsi o lelekuwe ka lebaka la hore Naledi le Mohlouwa ba a ratana. ✓✓ (2)

9.2 Tharahanong. ✓ (2)

9.3 Ke sebapadi se sepapetlwa ✓ hobane o ntlhanngwe ha ho moo re bonang a hola, o dutse a phethisa ditaelo tsa Mohlouwa le ha a bona hore sebare sa hae se tla ba mathateng. ✓✓
[Tshwaya tshehetso e bontshang ho se fetolwe ke maemo.] (3)

9.4 Ke ho kgalema basadi le banna ba nyetseng hore ba tlohele bohlola hobane ho hlaha ha bona ho balekane ba bona ke lefu ho bona. ✓✓ (2)

9.5 Ke Thapelo. ✓ (1)

9.6 Pheleu o na le seabo se seholo tshwarong e mpe ya basebetsi hobane o ne a thota ditaba tsa basebetsi a di bolella Mohlouwa, sena se ne thusa Mohlouwa hore a nke qeto ka basebetsi jwaloka ka ha a ile a se lefe basebetsi le ho tebela Tsietsi. ✓✓ (2)

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.

9.7 Dipuo tsa Seipati di tletse lenyatso le tello ho Naledi, o ile a mo tjodietsa ka ho pharama hae, o ne a tlamehile ho mo thusa ho batla mosebetsi mme a tlohele ho nyefolaTsietsi. ✓✓✓ (3)

9.8 Mohlouwa a ka hlouwa ke setjhaba/ a ka bolawa ke banna ba basadi bao a kopanelang dikobo le bona pele a ba hira. ✓✓ (2)

9.9 Ke tikoloho ya Kgotsong. ✓ E ile ya mo fetola motho ya hlokang tlhompho le botshepehi le hona ho tella monnae/ o kopanela dikobo le monna wa motho a e na le wa hae. ✓
[Tshwaya karabo e le nngwe feela.] (2)

9.10 Ke mothinya wa hore Tsietsi a fetohe mmolai wa bana ba hae, Mmabatho, Mohlouwa le Naledi. ✓✓ (2)

9.11 E fihlelletswe ka tsela ya hore Tsietsi o ile a ikahlolela Mohlouwa ka ho mmolaya ka sehloho. ✓✓ (2)

9.12 E na le kgahlamelo hobane Seipati ke e mong wa basadi ba sa boneng phoso ka bohlola/ Naledi o ile a bona taba ya ho ratana le monna e mong e le ntho e ntle. Basadi ba sa tlaleheng Mohlouwa mapoleseng ka ho robala le yena pele a ba hira. ✓✓
[Tshwaya karabo e le nngwe] (2)
[25]

MATSHWAO A KAROLO YA C: 25
MATSHWAO A TATAISO ENA YA HO TSWHAYA A: 80

Thank you for choosing www.ecexams.co.za to download examination documents.